

گشت‌و گذار «تریبون محله» به‌همراه شهر دار منطقه ۸، برای شنیدن و انعکاس دغدغه‌های اهالی و کسبه «جنت»

غبار مشکلات بر محله تاریخی

گذر پیاده‌روی و خرید مردم اما کم‌کم، سر و صدای شاگر دان کم‌سن و سال مغازه‌ها که جلوی در ایستاده‌اند و داد می‌زنند: «از پوشاک داخل فروشگاه دیدن کنید» و جنب و جوش عابران جلب توجه می‌کند. گذر و بازار جنت، در قدیم بخشی از محله‌ای بزرگ بوده اما هم‌اکنون بیشتر خانه‌های مسکونی این منطقه، به مراکز تجاری تبدیل شده‌اند، اگر چه در کوچه‌های عمود بر گذر، هنوز و همچنان خانه‌های مسکونی است و اهالی زندگی می‌کنند. از آن‌جا که محله جنت، در مجاورت چندین هتل قرار گرفته، زائران زیادی هم برای خرید سوغاتی به این محله می‌آیند و

گزارش: خدیجه علی‌نیا | عکس: میثم دهقانی | جنت، یکی از محله‌های کهن و تاریخی شهر مشهد است که بیشتر به واسطه بازار بزرگ پوشاک‌اش، شناخته می‌شود. این محله که در منطقه ۸ واقع شده، نزدیکی باغ ملی قرار گرفته و از شمال به خیابان شهید مدرس، از جنوب به خیابان رازی، از شرق به خیابان امام خمینی (ره) و از غرب به خیابان دانشگاه محدود می‌شود. سرای بهشت، خانه سلماسی، خانه شالچی و خانه ساختیانچی از جمله اماکن تاریخی این محله است. در نگاه اول جنت، بیشتر به گذرگاه موتورسیکلت‌ها شبیه است تا محل

جنت اولین و تنها پیاده‌راه مشهد

«جنت»، تنها پیاده‌راه مشهد است که در دل یک بافت تاریخی شکل گرفته. پیاده‌راه‌ها یکی از جلوه‌های سرزندگی و حیات شهری هستند. تا قبل از انقلاب صنعتی، انسان، محور شهرسازی محسوب می‌شد اما بعد از این، کم‌کم وسایل حمل و نقل جایگزین انسان و فضاهای شهری براساس نیازهای سواره طراحی شد. بنابراین نیازهای انسان نادیده گرفته شدند و حیات شهری که منوط به تعاملات اجتماعی بود، به تدریج رو به خاموشی گذاشت. در دهه‌های اخیر اما با توجه به این که پیاده‌راه‌ها می‌توانند وسیله‌ای برای ایجاد پویایی و نماد جریان زندگی در کلان‌شهرها باشند، کارشناسان و طراحان شهرهای بزرگ، به طراحی پیاده‌راه‌های متعدد و متنوع روی آورده‌اند. فراهم کردن بستری برای پیاده‌روی در فضایی امن و هوایی پاک به واسطه ممنوعیت عبور و مرور خودروها، رونق بخشی به مشاغل موجود در منطقه، حمایت از کسب‌وکارهای خیابانی مثل کافه‌پیاده‌روها و در نهایت، معاشرت شهروندان با هم، از مهم‌ترین اهداف ایجاد یک پیاده‌راه است.

مهم‌ترین اماکن تاریخی محله جنت را بیشتر بشناسیم

خانه ساختیانچی

«خانه ساختیانچی» در شمار خانه‌های اعیانی اواخر دوره قاجار و پهلوی اول است. این خانه با ۶۶۰ مترمربع وسعت و ۱۱/۶۵ متر ارتفاع، در دو طبقه همکف و اول ساخته شده و از خصوصیات بارز معماری‌اش، تقارن نمای خانه در اضلاع شمالی و جنوبی و فضاهایی شامل تعدادی اتاق، میانخانه، فضای نشیمن، مهمانخانه، دو حیاط، آب انبار کوچک و آب‌نماست. خانه ساختیانچی با شماره ۱۶۴۴ در ۳۱ دی ۱۵۰۰ سال ۹۵ در فهرست آثار ملی ایران به ثبت رسیده است.

سرای بهشت

مکانی که امروزه فرهنگسرای بهشت نامیده می‌شود، خانه‌ای تاریخی به اسم «سرای بهشت» است که قدمت آن به سال ۱۳۰۰ شمسی و دوره پهلوی اول برمی‌گردد. این مکان که ابتدا به یک دبیرستان تغییرکاربری داد و بعدها به تملک بنیاد مستضعفان و جانبازان درآمد، از سال ۱۳۸۰ به‌عنوان یک فرهنگسرا با هدف هویت‌زایی و معرفی اماکن تاریخی و مفاخر مشهد در قالب‌های مختلف به‌کار گرفته شده است.

خانه سلماسی

این خانه که قدمتش به دوره پهلوی اول می‌رسد، تا هفت هشت سال قبل جنب سرای بهشت واقع بود. متنا در حالی که از سال ۸۴ در فهرست آثار ملی به ثبت رسیده بود، اوایل دهه ۹۰ به واسطه تعارض با طرح‌های شهرداری و وقت مشهد، از فهرست خارج و تخریب شد.

نمایان شدن بخش‌های پنهان یک خانه تاریخی و ناتمام ماندن پروژه فرهنگی

بیش از یک‌سال است که ساختمان تاریخی سرای بهشت، توسط شهرداری منطقه، دستخوش ساخت و سازهایی جهت بهینه کردن فضا شده اما این ایده و طرح، هنوز به نتیجه نرسیده است. کسبه و ساکنان گلایه می‌کنند: «مدت‌هاست پروژه عمرانی فرهنگسرای بهشت به حال خود رها شده. محوطه ورودی سرای بهشت از سمت جنت را به منظور به سازی و جذب گردشگر

رضا نورپانی، رئیس اداره هماهنگی و پیگیری های معاونت فرهنگی اجتماعی شهرداری مشهد، در پاسخ به این گلایه‌ها توضیح می‌دهد: «سرای بهشت از جمله بناهای ارزشمند تاریخی و از میراث فرهنگی شهر مشهد است که به واسطه اهمیت و ظرفیتش، مورد توجه شهرداری قرار گرفت. از این رو سازمان فرهنگی اجتماعی شهرداری، مرمت و به سازی بنا و محوطه را در دستور کار خود قرار داد تا بستری مناسب برای تعاملات اجتماعی و برگزاری رویدادهای شهری و بهروری فرهنگی زائران و شهروندان فراهم آورد. منتها با نمایان شدن بخش‌های تاریخی مدفون در محوطه، از قبیل آب انبار و اتاق‌های ضلع غربی و مسیرهای انتقال آب قنات به خانه‌های محله در حین ساخت و ساز، به دلیل حساسیت‌های موضوع، عملیات اجرایی روند کندتری به خود گرفت تا با محول کر دن ادامه کار به مشاوران و پیمانکاران ذی صلاح و کارشناس در امور مربوط به میراث فرهنگی، مرمت و نوسازی مجموعه به بهترین نحو انجام شود. هم‌اکنون، امور مربوط به شناسایی پیمانکار و تشریفات اداری و واگذاری پروژه صورت گرفته و انجام عملیات تا پایان امسال به اتمام خواهد رسید و اهالی و کسبه می‌توانند نفس راحتی بکشند.»

نصب سردر ورودی بازار جنت، تا بهار ۹۹

یکی از کسبه که ۲۲ سال است در این خیابان به کاسبی مشغول است، گلایه می‌کند: «سال‌هاست ما بازاریان، برای رونق بخشی به حال و هوای بازار و هویت‌سازی و جذب مشتری و زائر و گردشگر، پیگیر نصب یک سردر مناسب، سازگار با بافت و هویت تاریخی منطقه، در ابتدای بازار جنت هستیم.

«علی شیرازی» شهردار منطقه ۸ پاسخ می‌دهد: «بازار جنت، قلب تپنده منطقه جنت است و عملکرد و همراهی ما با بازاریان تا امروز برای برگزاری رویدادهای متنوع و حمایت از طرح‌های مختلف، گواه درک اهمیت جایگاه این بازار و توجه به دغدغه‌های بازاریان است. منتها، نصب سردر نباید شتاب‌زده و عجولانه پیش برود. جنت، ۶۰۰ سال قدمت دارد و اجرای هر ایده و طرحی در این محله، نیازمند تامل و طمانینه است. طرحی که از سوی بازاریان پیشنهاد شد، بسیار ساده و ابتدایی بود و مورد تأیید قرار نگرفت اما این مژده را می‌دهم که یک طرح جذاب و چشم‌نواز شامل دو دروازه آجری و یک حوض ماهی، از بین سازه‌های استقبال از بهار ۹۹ که از سوی خانه هنرمندان مشهد پیشنهاد شده، پسندیده و تأیید شده و به امید خدا بهار ۹۹، ابتدای ورودی بازار نصب می‌شود تا بازار جنت، بیش از پیش، جذاب و پررفت و آمد شود.»

کمبود جای پارک، بهر غم وجود ۳ پارکینگ عمومی در منطقه

«محمودی» یکی از ساکنان و کسبه خیابان جنت، با تریبون محله و شهردار منطقه ۸ درددل می‌کند و می‌گوید: «این محله با مشکل جدی کمبود پارکینگ مواجه است. شهروندان و زائرانی که قصد گشت‌و گذار در بازار دارند، فضای خالی و امن و مناسب برای پارک خودرویشان پیدا نمی‌کنند و مجبورند از خیابان‌های فرعی برای پارک استفاده کنند. هر چند این منطقه از سه پارکینگ عمومی بهره‌مند است اما به دلیل تردد بسیار زیاد در این نقطه، از ساعت ۱۰ صبح، ظرفیت پارکینگ‌ها تکمیل است. واقعات تکلیف کسبه و مشتریان باندآشتن جای پارک و تکلیف اهالی بارآه‌اندان کوچه و خیابان‌ها چیست؟»

۶۰۰ سال قدمت

۶۸۸۳۴۵ مترمربع مساحت

۳۱۷۹ نفر جمعیت

۲ مرکز درمانی

۴ مرکز آموزشی

۴ مسجد

۴۰۰ واحد تجاری

به نقل از روابط عمومی

شهرداری منطقه ۸ مشهد

«علی شیرازی» شهردار منطقه ۸ با طمانینه، این گلایه را که گلایه‌پرترکار اهالی است، می‌شنود و در پاسخ، توضیح می‌دهد: «جنت از معدود بازارهای شهر است که مجهز به پارکینگ طبقاتی است. طبق نقشه ظرفیت جانمایی شهر، پارکینگ‌های عمومی باید عادلانه در شهر توزیع شود و براساس استاندارد، این محدوده به اندازه کافی پارکینگ دارد.» در ادامه، شهردار منطقه پیشنهاد می‌دهد همه‌بایهم برای بررسی شرایط، به یکی از پارکینگ‌ها، (پارکینگ عمومی جنت) سرزنیم. ساعت ۱۱ صبح است و متصدی پارکینگ، در پاسخ به سوال شهردار در باره ظرفیت فعلی، می‌گوید: «الان ۲۵ ظرفیت خالی داریم. ساعت پیک کاری، ۱۰ تا ۱۲ است و معمولاً بعد از ظهر پارکینگ خالی است.» شهردار ادامه می‌دهد: «ولی اهالی محله مدعی‌اند از ساعت ۱۰ صبح تا آخر شب، ظرفیت تکمیل است. این درست است؟» متصدی در توضیح می‌دهد: «در ساعات پیک، به واسطه کار دادگام و ادارات این حوالی، معمولاً ظرفیت پر است اما در بقیه ساعت‌های روز، پارکینگ خلوت است.» با این توضیحات، شهردار اضافه می‌کند: «سه پارکینگ در این منطقه واقع شده که در مجموع بیش از چهار هزار جای پارک خودرو دارد و با این حساب، احداث پارکینگ جدید در این محله، به توجیه اقتصادی ندارد و مهم است اهالی و کسبه، خودشان این ظرفیت را مدیریت کنند.»

۲۳ سال از آخرین به‌سازی

پیاده‌روهای محله می‌گذرد...

«مولوی» یکی دیگر از ساکنان جنت به تریبون محله می‌گوید: «یکی از مهم‌ترین خواسته‌های ما برای محله‌مان، به سازی پیاده‌روهای محله است که از ۲۳ سال پیش تاکنون، خراب و پر چاله چوله است و تغییر و بازسازی نداشته. آخرین باری که پیاده‌روهای مسیر بازار جنت، بازبینی و بازسازی شد، سال ۷۵ بود و تا امروز بارها برای این موضوع به شهرداری منطقه درخواست داده‌ایم.» «شاد» یکی دیگر از اهالی، ادامه می‌دهد: «خواسته دیگر ما از شهرداری این است که برای جلوگیری از حوادث احتمالی در زمان برف و بارندگی، برای جوی آب وسط بازار جنت، درپوش بگذارند. به دلیل لغزندگی سطح جوی و باز بودن روی آن، بارها شاهد زمین خوردن کودکان و سالمندان و شکستن دست و پایشان، در زمان بارندگی در این خیابان بوده‌ایم.»

«علی شیرازی» شهردار منطقه ۸ پاسخ می‌دهد: «طبق اولویت بندی‌های شهرداری منطقه، ابتدا پیاده‌رو سازی خیابان امام رضا (ع) را به پایان رساندیم، سپس به بازسازی و به سازی پیاده‌روهای کوهسنگی پرداختیم، الان نوبت پیاده‌روهای خیابان بازار چه سراب است و در مرحله بعد، پیاده‌روهای جنت، من باید به خیابان‌های حوزه کارم، به شکل عادلانه یک دور خدمات ارائه کنم. ۷۰ سال است به بازار چه سراب و ۱۲۰ سال است به بازار سرشور، خدمات شهری خاصی ارائه نشده و نوبتی هم که باشد، نوبت آن‌هاست. نمی‌گویم پیاده‌رو سازی در منطقه جنت انجام نمی‌شود اما طبق نوبت بندی انجام خواهد شد. در خصوص قرار دادن درپوش روی جوی آب بازار هم باید بگویم، متأسفانه در هر جایی از شهر که در موقعیت‌های مشابه، از درچه‌ها و سطوح فلزی استفاده کردیم، روز بعد به سرعت رفته است و به این نتیجه رسیدیم نصب درچه و سطوح روی جوی‌ها، هزینه اضافی و بی‌تاثیر است. باید شرایط جوی بررسی و برای جلوگیری از حوادث، فکر اساسی دیگری شود.»

قرار امروز تریبون محله، ۱۲ دی‌ماه، «محله عبدالمطلب»

امروز ۱۲ دی‌ماه، تریبون محله‌ای‌ها مهمان مردم محله عبدالمطلب، واقع در منطقه ۲ شهرداری مشهد هستند. اهالی محترم این محله می‌توانند ساعت ۱۲، ابتدای خیابان عبدالمطلب ۱ منتظرمان باشند تا به همراه «احسان فیضی»، معاون فنی و اجرایی شهرداری منطقه ۲ مشهد، مشکلات و کمبودهای محله‌شان را بشنویم و انعکاس دهیم.